

LØVSTAKKSIDENE

Menighetsblad for Løvtakksiden menighet

DEN NORSKE KIRKE

Nr. 3/2022 Julenummer

Meningsfullt fredsarbeid i Betlehem

Løvstakksiden menighet

Solheim kirke, Hordagaten 28

St Markus kirke, Lien 45

Kontor i Hordagaten 28,
5055 Bergen

Kontortid: Ta kontakt på forhånd.

Telefon: 55 30 81 30 / 995 22 847

E-post:

lovstakksiden.menighet.bergen
@kirken.no

Bestillinger av dåp, vielser og
gravferd på Kirketorget,
telefon 55 59 32 10
og kirketorget.bergen@kirken.no

Menigheten på nett:

www.lovstakksidenmenighet.no
facebook.com/
lovstakksidenmenighet.no/
instagram.com/
lovstakksidenmenighet/

Ansatte og menighetsråd

Fungerende sokneprest

seniorprest/prostiprest Atle Moe

Kapellan (i permisjon til 1. feb.)

Anne Line Holme Kroken

Diakoniarbeider Vigdis Juliussen

Kantor Mariko Takei Myksvoll

Administrasjonsleder Åsta Årøen

Kirketjener Bjørg Karin Husa

Menighetspedagog

Kristian Storevik

Konfirmantleder

John Bertin Bjørke Hellerslien

Leder for menighetsrådet

Anne Karin Rudjord Unneland

Menighetsbladet

Utgitt av Løvstakksiden menighet
ved menighetsrådet

I redaksjonen for dette bladet:

Åsta Årøen (redaktør) og
Knut Kvalsvik (formgivning)

Forsidefoto:

Trykket av Molvik Grafisk AS

Distribuert av Posten Norge AS

Har du stoff til neste nummer?

Frist for innsending: 22. februar.
Bruk gjerne e-post til å sende inn,
se kontaktmuligheter over.

Leder

Høsten går så fort, og nå er vi midt i forberedelsene av julehøytiden. For oss i kirken er dette en fin tid, vi får flere besøk enn vanlig både på gudstjenester, konserter og egentlig de fleste arrangement. Julen er en samlende høytid for veldig mange, og den er sentral i kirkeåret og i vårt kristne budskap.

I dette julenummeret har vi viet en del plass til vår prest, Atle Moe, sitt opphold i Betlehem, der han har gjort tjeneste som ledsager for palestinere, som står i et krevende hverdagsliv, fordi de har begrenset bevegelsesfrihet i sitt land. Dette har store konsekvenser, både økonomisk og menneskelig, for den enkelte. Derfor er det viktig at dette blir observert og dokumentert.

Jesus ble født i fattige kår og levde sine første år som flyktning. Ved årets jul er det stadig flere, i verden, som kan kjenne seg igjen i både det å være fattig og være på flukt. Det er vel sjelden vi har hatt krig og konflikt så tett innpå oss som i dag.

Samtidig, i en vanskelig verden, er det alltid noe vi kan gjøre for å forbedre situasjonen litt. Noen gjør som Atle, reiser ut og gjør en innsats globalt. De fleste av oss blir hjemme, og prøver å ta fatt i det vi ser av uløste oppgaver. Det trengs også lokal innsats, for fellesskapet, enten det er din nabo eller for å ivareta et felles møtested.

I år er det frivillighetens år. Trofaste frivillige gjør mye i vår menighet, enten det er på gudstjenester, på vegetarmiddag eller i menighetsråd. Det er mange måter å gi på! Vi håper at noen vil gi av sine krefter i menighetsrådet, for vi har plass til nye ildsjeler på listen til høstens menighetsråd!

Vi håper bladet kan skape glede, og vi vil med dette ønske alle våre lesere en riktig god jul.

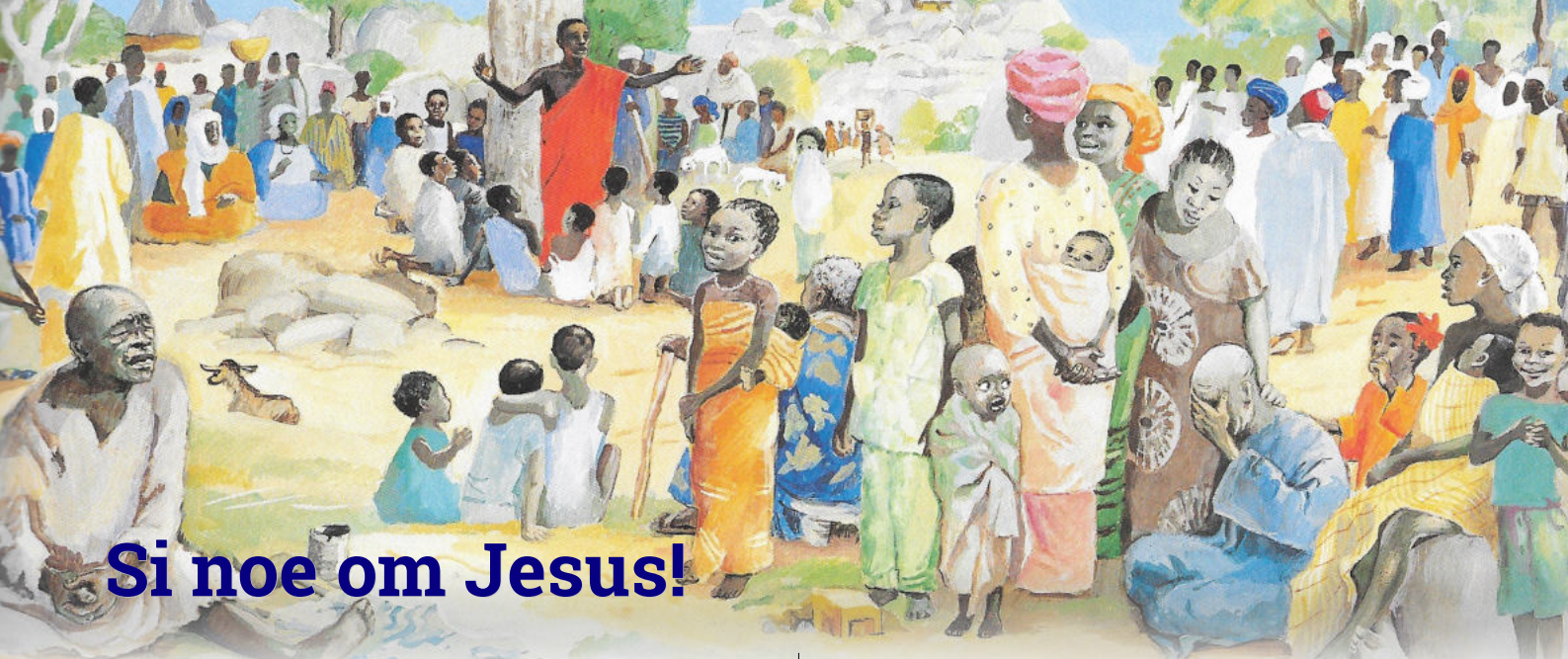
Åsta Årøen

Administrasjonsleder og redaktør

Vil du gi en gave til menighetsbladet?

Det koster penger å trykke og distribuere bladet. Du kan gi en gave til dette formålet på:

- VIPPS: 537837, merk «blad»
- Bankgiro: 5083.05.65067, merk «blad»

Si noe om Jesus!

Av biskop Halvor Nordhaug

Bilde over: Saligprisningene – scene ved Mafa-folket i Kamerun, malt av Bénédite de la Roncière

Den 30. november slutter jeg som biskop. Dette er derfor min siste julehilsen i menighetsbladene i Bjørgvin. Da vil jeg si noe om Jesus. Jeg har sagt mye om mangt i de nesten 14 årene jeg har vært biskop. Men ingen ting har vært viktigere for meg enn å si noe om Jesus.

Den kjente svenske forfatteren Göran Tunström opplevde en gang at telefonen hos ham plutselig ringte svært sent en kveld. Det var en gammel venn som livet hadde kjørt over flere ganger. Han kjente seg totalt ferdig. Det eneste han orket å si var: – Du må komme!

Tunström kom, og ble møtt av vennen som hang i dørkarmen med den ene hånda, mens den andre holdt fast på en whiskyflaske. Han så på Tunström med slitne øyne og fikk stammet fram: – Du må si noe! Tunström svarte: – Hva skal jeg si? Vennen sa: – Jeg vet ikke. Men du er jo forfatter. Du må si noe.

Da datt det ut av Tunström: – Skal jeg si noe om Jesus? – Ja, sa vennen. Gjør det! Si noe om Jesus! Så begynte han å gråte. Tunström gjorde som han ble bedt om. Han satte seg ned sammen med vennen, og begynte å snakke om Jesus.

Jeg forstår dette utbruddet: – Si noe om Jesus! Hvis jeg kommer dit at alt raser rundt meg, slik det var for mannen i denne fortellingen, da vil jeg høre om Jesus. Da vil jeg høre om han som

er sentrum i julefeiringen. Han som kom fra Gud, men som søkte seg nedover og landet på strå i Betlehem. Han som i alt han gjorde viste en særlig omsorg for dem som slet med å komme gjennom dagene, og dem som stod på siden av det gode selskap.

Når vi leser de fire evangeliene i Bibelen, ser vi at Jesus er barmhjertig og full av omsorg. Ett sted står det: «Da Jesus så folkemengdene, fikk han inderlig medfølelse med dem, for de var forkomne og hjelpeløse, som sauer uten gjeter.» Ordene som her er oversatt med «han fikk inderlig medfølelse med dem», betyr direkte oversatt: «hans indre kom i bevegelse på grunn av dem». Menneskers nød beveger Jesus.

På veien ut av Bjørgvin og tilbake til Ås der jeg kom fra, spør jeg meg selv: Hva fikk jeg gjort som biskop? Mest av alt håper jeg at jeg som Tunström har fått sagt noe om Jesus, om hans kjærlighet til oss. At jeg har bidratt til å styrke troen på ham som både er Guds sønn og samtidig menneskevennen, og som er fylt av inderlig medfølelse med alle.

Takk for meg! Det har vært en festreise å være biskop i Bjørgvin. Jeg ønsker dere alle en gledelig jul og Guds velsignelse!

Halvor Nordhaug

Juleevangeliet for barn

Maleri: Gerard van Honthorst (1592-1656)

For lenge siden levde en som het Augustus. Han var keiser, en slags konge som er sjef over andre konger. Augustus bestemte at alle voksne menn i riket hans skulle telles.

I en liten by som het Nasaret, bodde en mann som het Josef. Han skulle også telles. Derfor måtte han reise til en annen by som het Betlehem. For keiseren hadde sagt at alle skulle telles i den byen som familien deres kom fra, og Josef tilhørte familien til en som het David, og som en gang hadde bodd i Betlehem.

Josef hadde en kjæreste som het Maria. Hun reiste sammen med ham. Maria hadde baby i magen. Og mens de var i Betlehem, kom tiden da Maria skulle føde babyen sin. Og babyen kom ut, det var en liten gutt. Han var det første barnet til Maria, og han fikk navnet «Jesus».

Maria pakket Jesus godt inn i tepper og la ham i en krybbe. En krybbe brukes til å ha høy i som dyrene kan spise. Men nå brukte Maria krybben til babyen sin, for det var så dårlig plass andre steder.

Om natten var det noen gjeterne som var ute på markene rundt Betlehem. Gjeterne er sånne som passer på sauer så de er trygge, og gjeterne var der med sauene sine. Da kom det en engel og sto foran dem. Engler er vesener som Gud sender med beskjeder. De ligner på mennesker,

men det lyser av dem. Gjeterne ble redde, men engelen sa: «Ikke vær redde, jeg har gode nyheter til dere og alle mennesker. Dere har hørt at Gud for lenge siden lovte at det skulle komme en som ble kalt «Messias». Han skulle lære menneskene å kjenne Gud og leve som Gud vil. Nå er han født inne i Betlehem. Gå inn i byen, så skal dere finne en liten baby innpakket i tepper og som ligger i en krybbe.»

Plutselig var det mange engler sammen med den første engelen. De sang en nydelig sang sammen, der noen av ordene var: «Stor takk til Gud i sin høye himmel, og fred på jorden til mennesker som ønsker å kjenne Gud.»

Så ble englene borte igjen, og gjeterne sa til hverandre: «La oss gå inn i Betlehem og se dette som har hendt, og som vi har fått beskjed om fra Gud.»

Så skyndte de seg avsted. De fant Josef og Maria og babyen som lå i en krybbe. Og da de fikk se ham, fortalte de alle som var der om englene og hva de hadde sagt. Alle som hørte om det ble veldig forundret. Men Maria husket nøye på ordene og tenkte lenge over dem for seg selv.

Så dro gjeterne ut på marken til sauene sine igjen, mens de snakket og sang om hvor flott Gud var, og om at alt var sånn som englene hadde sagt.

BARNAS

Finne 10 navn og ord fra julefortellingen

Navnet på ti navn og ord fra juleevangeliet er gjemt inni rutenettet under. Navnene står bortover og nedover. Finner du alle?

Å	F	J	O	D	E	L	I	J	A
U	B	E	T	L	E	H	E	M	Q
M	E	S	S	I	A	S	N	A	A
U	L	U	I	G	U	G	G	R	U
J	O	S	E	F	F	J	E	I	G
O	L	P	Å	S	W	E	L	A	U
N	A	S	A	R	E	T	X	Ø	S
S	M	A	K	K	I	E	P	I	T
K	Y	I	L	L	I	R	A	P	U
I	K	R	Y	B	B	E	M	Ø	S

Finne fem feil!

Engelen forteller gjeterne på marken nyheten om Jesu fødsel. De to bildene er nesten like. Finner du de fem feilene på bildet til høyre? Tegning: Asbjørn Tønnesen

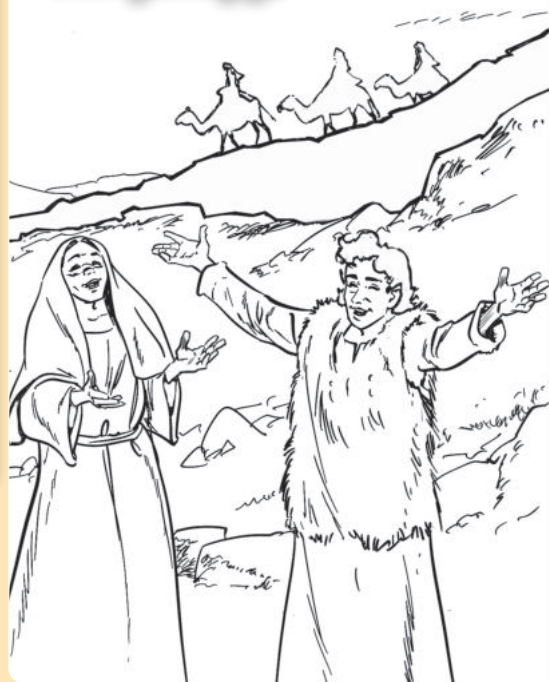
Gi barnebladet Barnas til et barn du er glad i!

Disse oppgavene er hentet fra bladet.

Bestill abonnement på sondagsskolen.no eller 22 08 71 00

Fargelegg!

Meningsfullt fredsarbeid i Betlehem

Sist vinter var jeg tre måneder i Betlehem, byen Jesus ble født i, byen fra juleevangeliet, julesangene og julekortene. Jeg var der som deltaker i et internasjonalt, kirkelig ledsager- eller observatør-program, EAPPI, «eiet» av Kirkenes Verdensråd og i Norge administrert av Kirkens Nødhjelp.

Muren, i sentrum av Betlehem

Tekst og foto: Atle Moe, prest og tidligere journalist

Betlehem ligger 6–7 km sør for Jerusalem, på Vestbredden. I teorien og i henhold til internasjonale avtaler, skal Vestbredden være et i hovedsak palestinskstyrt område. Men i virkeligheten er det okkupert av staten Israel, og palestinerne har bare så mye selvstyre som okkupantene tillater.

Denne delen av Midøsten har så å si alltid vært et konfliktområde, og i dag finnes det ikke mennesker der som ikke er oppvokst og har levd hele sitt liv under en slags krigstilstand. Etter siste tusenårsskifte var situasjonen så preget av vold at palestinske kirkesamfunn og israelske fredsorganisasjoner ba Kirkenes Verdensråd i Genève om at kristne kirker i andre land skulle sende folk dit for å leve og bo blant palestinerne, og på den måten bidra til å dempe volden, og for å fortelle verden om hva som skjer, og om hvordan menneskene der har det.

Så i 20 år, bortsett fra de to årene med koronapandemi, har det til enhver tid vært små grupper av utlendinger i byer som i Betlehem, Hebron, Jeriko, Øst-Jerusalem og mange andre steder, inkludert små landsbyer hvor det sjelden kommer internasjonale diplomater, journalister eller bistandsarbeidere.

Fire fra tre land

Jeg var altså med i den første kontingenten etter to års koronaopphold. I min gruppe var vi fire stykker fra tre forskjellige land fra to kontinenter, som bodde og jobbet sammen omtrent 24 timer i døgnet, sju dager i uken, fra januar til april. Akkurat det var spesielt, og krevende, som vi også var fortalt på forhånd at det ville bli.

Men først og fremst var det interessant, meningsfullt og givende. EAPPI-programmet er godt kjent blant palestinerne, og folk som vet hva det dreier seg om, ga alltid uttrykk for at vi var veldig velkomne tilbake.

For palestinerne merkes okkupasjonen på mange måter. Det er, i henhold til internasjonale avtaler og folkeretten, en offisiell grense mellom staten Israel og de palestinske områdene, de som i henhold til Oslo-avtalen fra 1993 skulle kunne bli en selvstendig, palestinsk stat. Men for å stoppe periodiske angrep fra ulike grupper og enkeltpersoner mot Israel fra palestinsk side, begynte Israel å bygge en sperremur mellom de to sidene. Muren består de fleste steder av åtte meter høye betongelementer, med en bred og tom såkalt sikkerhetssone på israelsk side. Så er det passeringsporter med streng grensekontroll og mange restriksjoner for palestinere, flere steder i muren. Passeringene, «checkpointene», er voktet av fullt væpnede israelske soldater og av andre israelske vaktstyrker.

Muren på palestinsk område

Dessverre for palestinerne, så er ikke muren bygget langs den offisielle grensen. Svært mange steder har Israel, som har den militære styrken, bygget muren langt inne på palestinsk område. Det betyr at byer og landsbyer har mistet sitt omland. I Palestina bor også de som driver jorden i landsbyer, og så går de ut til eiendommene sine, et stykke unna, for å gjøre arbeidet der. Men muren gjør at mange bønder har mistet adgangen

til markene sine, som gjerne brukes til olivendyrking eller beite for sauer. For å komme til markene må bøndene ofte dra langt for å komme til en grenseport, og så må de ha tillatelse fra israelske myndigheter. Slike tillatelser gjelder bare noen få dager i året, og gjerne ikke for menn i de mest arbeidsdyktige årsklassene. Og så praktiserer Israel en lov fra den ottomanske tiden i regionen, som sier at den som lar marken sin ligge ubrukt i tre år, mister eiendomsretten til den. Dette skaper en umulig situasjon for jordeierne.

På Vestbredden, inne på palestinsk side, bor det ca 700.000 israelere i såkalte bosettinger. «Bosetting» høres jo litt hyggelig ut, men i realiteten dreier det seg om byer eller drabantbyer – de største med opptil 65.000 innbyggere. Bosettingene er gjerdet inn, og voktes strengt. Egne veier, som palestinerne ikke får bruke, fører til dem og går mellom dem. I en ring rundt Betlehem, f.eks., blir det flere og flere bosettinger, slik at den palestinske (kristne) byen Betlehem, blir omringet av det som i realiteten er en utvidelse av staten Israel, og mister sitt omland. Mange små landsbyer skvises mellom store bosettinger. Bosettingene får tilgang til vann og strøm og annen infrastruktur, mens de palestinske landsbyene får mindre.

Landsbyen Wadi Fukin blir presset mellom to store bosettinger, den ene utenfor bildet til venstre

Det er heller ikke de samme lovene som gjelder for alle innbyggere. I selve staten Israel gjelder noen lover for jødiske israelere og andre for palestinske israelere, mens det er atter andre lover i bosettingene. For palestinerne i okkuperte områder gjelder igjen andre lover. F.eks. får ikke palestinerne i de israelkontrollerte områdene tillatelse til å bygge hus, hjem, skoler og andre bygg selv på sine egne eiendommer.

Men hjem og skoler må de jo ha, så de bygger likevel, og da kommer det rivningspåbud fra den israelske hæren. Folk får kanskje mulighet til å rive sine egne hjem selv, men gjør de ikke det, kommer hæren og gjør det – og sender regningen for aksjonen til familien som eier huset. Dessuten kan hæren når som helst, av det som blir oppgitt å være sikkerhetsgrunner, endre lover og regler på okkupert område. Så om palestinerne vinner frem med sin sak i en israelsk domstol, kan reglene endres etterpå, og i praksis vinner de ikke frem. Og hvis hæren skulle være treg, og ikke følge opp f.eks. varslede rivningspåbud, finnes det bosettergrupper som anmelder hæren til israelske myndigheter for tjenesteforsømmelse, og i tillegg trakasserer sine palestinske naboer.

Soldater ved skolene

En vanlig ting, som det er umulig for en observatør å forstå hensikten med, er at den israelske hæren hver dag har utplassert grupper av soldater ved skoler i mange landsbyer utenfor Betlehem. Når barna kommer og når de går, voktes de av soldater i fullt stridsutstyr. Dette gjelder skoler med elever i hele spennet fra fem til 18 år.

Barna blir jo vant til det, men foreldre og lærere er engstelige, og med rette. En av min EAPPI-gruppes oppgaver var, i ukens fem skoledager, å være til stede ved en del faste skoler, særlig om morgenen. Og vi opplevde selv soldater i knestående med våpnene siktet mot barn på vei hjem fra skolen, samtidig som de brukte røykgranater mot dem. Vi så soldater sperre veien for all sivil trafikk fordi en guttunge hadde kastet en stein, på trygg avstand, i retning soldatene. Ved en av «våre» skoler hadde det, like før vi kom i januar, vært en situasjon der soldater hadde slått lærere som prøvde å roe en spent situasjon utenfor en gutteskole, til blods. Utenfor en av «våre» barneskoler, stoppet en israelsk bosetter-bussjåfør og skjøt med et håndvåpen. Han hevdet at barna – altså på en barneskole – var bevæpnet.

Fra skolen i landsbyen Al Minya. Hver skoledag begynner med oppstilling med informasjon, koranlesning, litt linjegymnastikk og avspilling av den palestinske nasjonalsangen

I vårt område, i vår periode, i utkanten av det større byområdet Betlehem, ble en 14-åring skutt og drept av israelske soldater, angivelig fordi han kastet molotovcocktails opp en bakke, over den åtte meter høye sperremuren, over den israelske ti meter brede sikkerhetssonen på andre siden og på en hovedvei. Selv ikke israelske medier trodde på hærens forklaring. Men slike ting skjer ofte. Bare i løpet av de ni første ukene vi var der, ble 15 sivile palestinere skutt og drept av den israelske hæren på Vestbredden, tre av dem i vårt område, i Betlehem-fylket. Og uansett hva som kommer frem i ettertid, om palestinerne er væpnet eller ikke, unge eller gamle, blinde eller seende, så blir de fra offisielt israelsk hold omtalt som terrorister, eller i det minste mistenkt for å være terrorister.

Jerusalem-kontor

EAPPI-ledsagernes oppgave er altså å observere, bevitne, rapportere og videreformidle (som jeg prøver å gjøre i denne artikkelen). Alt vi gjorde, ble registrert og rapportert daglig til EAPPIs hovedkontor i Øst-Jerusalem. Kontoret har en meget kompetent – og ganske ung – stab av kristne palestinere, og opplysningene går videre til organisasjoner som EU og FN, og brukes av dem.

Jeg var altså i en gruppe på fire. Det er den vanlige størrelsen, for så mange passasjerer kan en drosje ta. Alle gruppene utenfor Jerusalem har en fast avtale med en fast sjåfør, som også fungerer som kjentmann, tolk og fikser, dvs. en som kan snakke arabisk i telefonen og vet hvem som er ordfører eller landsbyrådsmedlem på små og store steder, osv.

En vanlig hverdag – som søndag, den første arbeidsdagen i uken – begynte for vår del med at vi grytidlig var tre timer ved grensepasseringen «Checkpoint 300», den største på Vestbredden. Den har to passeringpunkter: én for kjørende og én for gående. Vi bodde hundre meter fra kjøreporten, og tre minutter å gå fra fotgjengerporten. Mange palestinere jobber enten i Øst-Jerusalem eller andre steder i Israel.

Skal de tjene penger til seg og familien, er de nødt til det, om de vil eller ikke. Bl.a. er det mange i byggenæringen. For dårlig betaling – dårligere enn tariffen og uten kontrakt – bygger de både på israelsk side og i bosettingene på Vestbredden.

Passeringstillatelser

For å passere grenseposten, må en ha den rette israelske tillatelsen. Det gjelder alle palestinere. Tillatelsen sier hvilke dager og klokkeslett du kan passere, og resten er forbudt. Vi opplevde mennesker som skulle til sykehus i Øst-Jerusalem, som ikke fikk komme igjennom fordi klokken ikke var det som tillatelsen deres gjaldt for. Familier med barn i barnehagealder fikk ikke passere, fordi barna ikke hadde passerseddel. Menn i arbeidsdyktig – og antatt stridsdyktig – alder fikk ikke dra til moskeene i Jerusalem for å be på fredager, den muslimske helligdagen, men bare dra på jobb der i arbeidsuken. Vår sjåfør, Mohammed, en 30 år gammel tobarnsfar fra en stor familie i en landsby like utenfor Betlehem, har f.eks. aldri vært i Jerusalem, eller ved Middelhavskysten, fordi han ikke får lov til å passere grensemuren.

På de travleste morgenene kan det være mangfoldige tusen, i hovedsak menn, som skal gjennom Checkpoint 300. Der er det lange betongkorridorer i en slags bindersform, minst tre sjekkpunkter, kroppsskanning, kontroll av dokumenter og gjennomlysning av alt en har med seg. Det er som på en veldig streng og byråkratisk flyplass, men uvennlig og ikke nødvendigvis effektiv. Hvor mange små dører og porter som er åpne til enhver tid, er opp til dem som er på vakt. Noen israelske offiserer har god kontroll og driver et effektivt skift, andre ikke. Palestinerne er maktesløse – og vår oppgave var bare å observere, telle, ta tiden, snakke med folk, høre på deres erfaringer, og rapportere.

(Se forsidebildet, som viser køen av mennesker som venter på å passere ved Checkpoint 300 en søndag morgen.)

Fremdeles passer hyrder sauene på markene i landsbyene rundt Betlehem

Etter at vi hadde vært på grensepasseringen, var vi altså på skoler når elevene kom, og deretter besøkte vi gjerne landsbyer hvor vi traff bønder og gjetere, lokale ledere eller «vanlige folk». Det er også flere flyktningleirer i Betlehem, som vi hadde kontakter i og med. De tre andre på mitt lag var kvinner, og de fikk god kontakt med kvinnegrupper – i Midtøsten er ikke det like enkelt for en mann.

Kristen by

Og altså, på søndager, så var det gudstjenester! Betlehem regnes som en kristen by, selv om flertallet er muslimer, og andelen kristne er synkende. Men i henhold til lov og tradisjon er f.eks. ordføreren alltid en fra den kristne gruppen. (Og som en fremtredende prest og kirkeleder sa til meg: Med sin historie, vil Betlehem alltid være en kristen by.)

Det er utallige kirker i byen og i det større byområdet – flest ortodokse og katolske, men faktisk også en del lutherske. For meg var det fint at gudstjenestene begynte til ulike tider, slik at jeg fikk med meg flere gudstjenester på rad hver søndag. Da kom jeg der, med EAPPI-vesten og prestesnippet for å vise tydelig hvem jeg representerte, og ble inkludert i gudstjenesten. Språket var arabisk, noen ganger med korte innslag på engelsk, for at vi utlendinger skulle forstå. Og etterpå var det der, som i vår egen

menighet, alltid kirkekaffe – en utmerket anledning til å komme i kontakt med folk, der som her.

Kristne skoler

Å oppleve de kristne kirkene i Betlehem og å treffe og snakke med kristne som utgjør en minoritet i sitt samfunn, var interessant og lærerikt. Det var der, som andre steder jeg har vært i verden, sterkt å oppleve gudstjeneste- og trosfelleskapet på tvers av språk, kultur og konfesjon. Kristne kirkesamfunn og ulike ordener har i all sin tid drevet mye med utdanning – universitetet i Betlehem er f.eks. katolsk. Og selv om kristne skoler og høyere utdanningsinstitusjoner er åpne for alle – og fordi flertallet av befolkningen er muslimer, er også flertallet av studentene muslimer – så er de kristne, jevnt over, som gruppe, bedre utdannet enn gjennomsnittsborgeren. Det gjør det lettere for dem å emigrere til vestlige land, for de mest attraktive landene, som USA, Canada og Tyskland, vil helst ha folk som raskt er klare til å ta del i arbeids- og næringsliv.

Veldig mange palestinske familier – og praktisk talt alle kristne familier – har slekt i utlandet, noe som på et vis gjør det lettere å forlate de vanskelige forholdene og å satse på et bedre liv for nye generasjoner i et helt nytt land.

Men likevel: Den holdningen vi møtte blant folk, uavhengig av religionstilhørighet, var at menneskene vil bli der de er, der de hører til, der deres slekt har levd i all den tid noen har oversikt over. Folk er trøtte og slitne av situasjonen. Selv gamle mennesker har ikke opplevd noe annet enn krig og krigslignende tilstander. De ønsker en eller annen form for rettferdig fred, og likhet, likeverd og likerett mellom alle, enten det ender opp med én eller flere stater i regionen, om staten er sånn eller slik.

«Ikke glem oss!»

Selv var jeg der første gang i 1987, som journaliststudent, under det som i ettertid ble kalt den første intifadaen. Jeg så ingen lyspunkter, jeg fant ingen grunn til optimisme, den gangen. Og jeg gjør dessverre ikke det nå, heller. Hvis en ser utviklingen i konflikten og i folks leveforhold over tid, så blir det ikke bedre, heller tvert imot.

Som jeg sa tidligere: Palestinere som kjenner EAPPI-programmet, var glade for at vi var tilbake etter pandemien, for de hadde merket fraværet. Volden hadde økt. Uretten hadde fått enklere kår.

Vi i vår gruppe snakket oss imellom, de siste dagene, om det hadde noen hensikt å være der. Vi bare så på, snakket med, rapporterte – og som i dette jeg her skriver: forteller om det. Men tilbakemeldingene på det internasjonale

nærværet er altså positive: Det blir mindre uro og kanskje færre krenkelser ved grensepasseringene. Foreldre er tryggere for å sende barna til skolen når det er utenlandske ledsagere der, og ikke bare israelske soldater. Særlig skolegangen for jenter tar seg opp, når foreldrene er tryggere for skoleveien. Når vi utlendinger ikke ser noe, er det bra, for da «virker det» at vi er der.

Og menneskene er enestående hyggelige og gjestfrie. Selv i de enkleste, ja, fattigste, hjem i utsatte, små landsbyer, ble vi tatt hjertelig imot. Og majoritetsbefolkning og minoritetsbefolkning, muslimer og kristne, stod sammen om det samme budskapet: «Ikke glem oss! Ikke bli lei oss! Ikke kall alt vi gjør av motstand for terrorisme! Kom og se hvordan det er her! Støtt oss i arbeidet for rettferdighet!»

Ledsagerprogrammet – EAPPI

Kirkenes Verdensråd, World Council of Churches: oikoumene.org.

Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel: eappi.org.

Bak programmet på norsk side står Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og KFUK-KFUM Global, se:

kirkensnodhjelp.no/ledsagerprogrammet

Takutsikt fra flyktningleiren Dheisheh midt i byen, med muren i bakgrunnen

Hva er håp for deg?

Vi lever i en tid hvor det er bekymringer for både økonomi og verdensfred. Løvtakksidene har tatt en prat med Nataliia og Oleksander fra Ukraina og Elin Skaar fra Solheim om hva håp er.

Tekst og foto: Vigdis Juliussen

Det unge paret fra Ukraina, som for noen måneder siden jobbet som lege og innen matindustri, bor nå på asylmottak og vet ikke hva fremtiden vil bringe. De har begge gjort seg noen tanker om hva håp betyr, både generelt og for dem selv. –Jeg tenker at håp kommer fra en iboende optimisme, men at det kan være utfordrende å ha håp når livet er vanskelig. Likevel er det kanskje nettopp håp som holder oss oppe når ting er vanskelig, sier Nataliia, og tenker litt før hun fortsetter: –Vi har alle lengsler og trenger å ha håp som forteller oss noe om hvilke verdier som er viktige for oss og hvilken retning vi skal gå i.

–Betydningen av håp for meg har endret seg siden Russland gikk til krig på Ukraina. Før krigen tenkte jeg ikke så mye på det å ha håp, og de håpene jeg hadde var knyttet til meg selv og min familie. Før håpet jeg på å få den jobben jeg hadde lyst på i den byen jeg ville bo i, mens nå håper jeg på fred. Det betyr mye mer, forteller Nataliia og sier at hun som lege gang på gang måtte søke tilflukt i bomberom sammen med pasientene sine.

–Håpet forener nå, før hadde vi ulike forhåpninger, mens nå håper alle på at det skal bli fred og det er det vi kjemper for. Jeg håper på

noe mer enn at vi vinner krigen, for da vil det fortsatt være konflikt. Jeg håper at Russland endrer karakter og at det ikke er en trussel å være naboland lengre, sier Nataliia før Oleksandr skyter inn: –Hvem hadde trodd at dette skulle skje i det 21. århundret? Det er jo helt ulogisk!

Vi spør Nataliia og Oleksandr om sammenhengen mellom håp og jul. De forteller at de fleste i Ukraina feirer ortodoks jul, som er 7. januar og at det er en familiehøytid, slik som i Norge. Nataliia forteller at de pleier å starte julemiddagen – som for øvrig består av 12 tradisjonelle retter – etter at den første stjernen har vist seg på himmelen. –Da vi var små pleide jeg og mine to brødre å løpe rundt ute og hadde konkurransen om å være den første til å se stjernen! Nataliia smiler og forteller at det å ha tid til å være sammen som familie gir henne håp, og tid til å snakke om hva man håper på. Fellesskapet, det at mange feirer jul samtidig betyr noe spesielt. –Og håp og Gud har en nær sammenheng, skyter Oleksandr inn, før han nærmest moderer seg selv og sier at han har for lite vokabular til å beskrive dybden i hva håp egentlig er.

Elin Skaar er en sprek 88-åring som går på trim på Ny-Krohnborg kultursenter og er fast inventar på menighetens Onsdagstreff.

–Når du sier håp, da tenker jeg mest på det å ha håp for verden. Vi er jo alle en del av et større fellesskap, og det blir bare viktigere og viktigere at vi deler på det vi har. Hun forteller at det å dele har vært en selvfølge for henne og at hun opp igjennom har hatt både hjerterom og husrom for både barn, barnebarn og oldebarn. –Nå er det et barnebarn som er på vei å flytte inn for en periode, sier hun med et smil før hun fortsetter: –Jeg håper jo for alle mine, og alle andres barn, at dette ikke er slutten på tilværelsen for alle. Jeg er litt redd for det. Videre forteller hun engasjert om hvor sterkt hun misliker at norske milliardærer flytter

formuene sine til Sveits. –Er det håp da, når de holder på slik? Jeg håper det er det, sier hun mens hun grunner litt på det. –Jeg håper for verden at alle kan være med å dele på oppgavene og det vi har. Jeg håper på fred i verden og at vi beholder håpet i sinnene våre.

BKFs kulturpris til Mariko!

Torsdag 1. september 2022 ble vår eminente kantor, Mariko Takei Myksvoll, tildelt Bergen kirkelige fellestråds kulturpris.

Utdrag fra begrunnelsen som menigheten sendte inn:

Mariko har over mange år vist trofasthet og engasjement for musikklivet både i Løvestakksiden menighet, i Bergen, samt på nasjonalt og internasjonalt nivå. Hun brenner for å gi folk musikalske opplevelser, noe som vises gjennom hennes strålende innsats i den klassiske tradisjonen, både som internasjonalt anerkjent konsertorganist og som en dyktig konsertarrangør i Bergens klassiske musikkmiljø.

Hun har gjort en kjempeinnsats i å løfte St Markus kirke frem som en attraktiv konsertarena, og har utviklet et givende samarbeid med Griegakademiet. Konsertene Mariko arrangerer, blant annet de månedlige Afternoon Tea-conserts på lørdagene, trekker stadig et økende antall publikummere fra flere ulike steder i byen, og gir hele Bergens

befolkning et kulturtilbud som er av høy kvalitet, og ofte gratis. På denne måten bidrar hun godt til omdømmebygging for kirken og åpner kirkerommet også for mennesker som ikke identifiserer seg som kirkegjengere.

Les hele begrunnelsen på våre nettsider!

Menighetsrådsvalg 2023–2027 – «fordi ingen har spurt meg!»

Neste høst er det valg! Også kirkelige valg. Både til bispedømmeråd og kirkemøte og til det lokale menighetsrådet. Prosessen med å finne kandidater til listen i Løvtakksiden menighet er allerede i gang. Til det lokale kirkevalget er det oftest én liste, mens det til valget på bispedømmeråd kan være flere lister å velge blant.

De som jobber med kandidater til menighetsrådslisten er interessert i å komme i kontakt med folk som vil engasjere seg i menighetsarbeidet. Vi er flere tusen kirkemedlemmer i Løvtakksiden menighet. Du som leser dette, er kanskje nylig flyttet til bydelen vår og kan være aktuell til en slik oppgave? – «Men ingen har spurt meg».

Eller kanskje er du en som er nysgjerrig på kirkens arbeid her på Løvtakksiden. I menighetsrådet blir du godt kjent med det som skjer i de lokale kirkene. Vi er veldig glade

om noen melder seg frivillig – «fri og villig», men vi er også takknemlige for «tips» om kandidater som kan spørres.

Visjonen for bispedømmets menigheter er: «Sammen vil vi ære Den treenige Gud – ved å forkynne Kristus, bygge menigheter og fremme rettferdighet».

Menighetsrådets oppgave er å forvalte denne visjonen lokalt i samarbeid med de tilsatte i menigheten. Menighetsrådet har ansvar for at trosopplæring, gudstjenesteliv, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i menigheten. Gudstjenestene er menighetens hovedsamling, men det foregår også mye fellesskapsbyggende og fint arbeid i hverdagene! Vi ønsker at Løvtakksiden menighet, med de to kirkene St Markus og Solheim, skal være en plass der himmel og jord møtes med ringvirkninger for lokalsamfunnet i hverdagens møteplasser. Vil du være med? Vi trenger deg!

Kontakt

administrasjonsleder Åsta Årøen 55 30 8130/ 995 22 847 eller
menighetsrådets leder Anne Karin Rudjord Unneland 481 15 381

Konsserter i høst

🎵 🕯️ **Lørdag 26. nov. kl. 15:00 i St Markus kirke:**

Afternoon TEA concert (3/3)

Konsert med kor og blåsere.

Leder for blåserne: Grethe Tonheim

På orgel: kantor Mariko Takei

Vi nyter fin musikk først, og så litt te og småkaker og en prat etterpå.

🎵 **Søndag 04. des. kl. 17:00 i St Markus kirke:**

Julekonsert v/Bergen og Hordaland

Sangerforbund, Damekoret Toneveld, m.fl.

🎵 **Tirsdag 13. des. kl. 17:00 i Solheim kirke:**

Luciafeiring med sang og musikk, for store og små. Ved kantor Mariko Takei m.fl.

Med forbehold om program-endringer, sjekk vår nettside og FB-side (se side 2). Alle gjenværende konsserter har fri adgang, med anledning til å gi en kollekt som går til orgelprosjektet vårt.

Det blir **flere konsserter neste semester**, både Afternoon TEA concerts og andre. Imidlertid var ikke planene klare når dette bladet gikk i trykken. Men informasjonen kommer på våre nettsider etterhvert. Det blir helt sikkert mye fint!

Det skjer våren 2023

☆ Om **gudstjenester**, se neste side.

☆ Hver mandag i perioden 23. januar– 24. april (unntatt i skolens ferier) er det **vegetarmiddag** i menighetssalen i **St Markus kirke (OBS: ikke i Solheim lenger)** i underetasjen (egen inngang på nedsiden av kirken) mellom kl. 16 og 18. Det er en sosial møteplass med deilig og billig mat for hele nabolaget.

☆ En gang i måneden under vegetarmiddagen er det også **barneklubb** for barn oppe i kirkerommet, med aktiviteter, musikk og historiefortelling. Datoer kommer på nettside og Facebookside på nyåret.

☆ Hver tirsdag kl. 13 er det **trening** med Frisklivssentralen, og det foregår utendørs bak *Solheim alderspensjonat*.

☆ Annenhver onsdag er det **onsdagstreff** kl. 12–14. Datoene er ikke klare enda når bladet går i trykken, men kommer på våre nettsider etterhvert.

☆ Onsdager er det **åpen kirke** i *Solheim* kl. 12–14 (utgår ved gravferd).

☆ Fredager er det **småbarnstreff** i *St Markus* kl. 10:00–12:30 med **babysang** kl. 11:30.

☆ På fredager er det også **åpen kirke** i *St Markus* kl. 12–14 (utgår ved gravferd).

Solheim kirke
Hordagaten 28

St Markus kirke
Lien 45

Trenger du kirkeskyss?

Ønsker du å bli hentet til kirken og kjørt hjem igjen i forbindelse med gudstjeneste, kan du ta kontakt med **diakon Vigdis** (tlf 948 29 037) innen kl. 15 fredagen før den aktuelle gudstjenesten.

Gudstjenester i Løvestakksiden menighet

27. nov. kl. 11, 1. søndag i advent, St Markus, Matteus 21,1–11: Inntoget i Jerusalem

Familiegudstjeneste
Barn kan være tårnagenter

Desember

04. des. kl. 11, 2. søndag i advent, Solheim, Johannes 14,1–4:
Jeg vil ta dere til meg

11. des. kl. 11, 3. søndag i advent, St Markus, Matteus 11,2–11:
Jesus og Johannes

18. des. kl. 11, 4. søndag i advent, Solheim, Lukas 1,46–55:
Marias lovsang

Lør 24. des. kl. 14, julaften, St Markus, Lukas 2,1–20:
Jesus blir født

Julaftensgudstjeneste

Lør 24. des. kl. 16, julaften, Solheim, Lukas 2,1–20:
Jesus blir født

Julaftensgudstjeneste

25. des. kl. 12, juledag, St Markus, Johannes 1,1–14:
Ordet ble menneske
Høytidsgudstjeneste

Januar

01. jan. kl. 11, Nyttårsdag, Solheim, Lukas 2,21:
Han fikk navnet Jesus

08. jan. kl. 11, Kristi åpenbaringsdag, St Markus, Matteus 2,1–12:
Vismennene hyller Jesus

15. jan. kl. 11, 2. søn. i åpenbaring, Solheim, Matteus 3,13–17:
Jesus blir døpt

22. jan. kl. 11, 3. søn. i åpenbaring, St Markus, Johannes 2,1–11:
Bryllupet i Kana

29. jan. kl. 11, 4. søn. i åpenbaring, Solheim, Lukas 18,35–43:
Den blinde ved Jeriko

Februar

05. feb. kl. 11, Såmannssøndag, St Markus, Lukas 8,4–15:
Såmannen og jordsmonnet
Markering av Bibeldagen

12. feb. kl. 11, Kristi forklarelsesdag, Solheim, Matteus 17,1–9:
Disiplene får se Jesu herlighet

19. feb. kl. 11, Fastelavnssøndag, St Markus, Johannes 17,20–26:
«Så kjærligheten kan være i dem»

26. feb. kl. 11, 1. søndag i faste, Solheim, Matteus 4,1–11:
Jesus blir fristet

Mars

05. mars kl. 11, 2. søndag i faste, St Markus, Matteus 15,21–28:
Den kanaaneiske kvinnen

12. mars kl. 11, 3. søndag i faste, Solheim, Lukas 11,14–28:
Jesu makt over urene ånder

19. mars kl. 11, 4. søndag i faste, St Markus, Johannes 11,45–53:
«Ett menneske dør for folket»

26. mars kl. 11, Maria budskapsdag, Solheim, Lukas 1,26–38:
Budskapet til Maria

Ikke alle familiegudstjenester og andre spesielle gudstjenester var planlagte når bladet gikk i trykken.